

گزارشی زهراچیذری

تدبیر تعدیل مهریه در برابر سرکشی سکه!

در آخرین اقدام، مجلس طرحی را در دستور کار قرار داده که مطابق آن ۱۴ سکه به‌عنوان معیار محاسبه مهریه در محاکم قضایی تعیین شود

در آخرین اقدام، مجلس طرحی را در دستور کار قرار داده که مطابق آن ۱۴ سکه به‌عنوان معیار محاسبه مهریه در محاکم قضایی تعیین شود

حکایت گرفتن مهریه‌ای که روزگاری نه‌می‌دادند و نه‌می‌گرفتند این روزها به یکی از مناقشه‌برانگیزترین چالش‌های اجتماعی تبدیل شده است. پیشینه دردرهای مهریه برای مردان از زمانی آغاز شد که خاتمه‌ها تصمیم گرفتند مهریه‌شان را بگیرند همین مسئله برخی از مردانی که هنگام ازدواج زیر بار مهریه‌های نجومی رفته بودند را پشت میله‌های زندان کشید.

از طرح همسان‌سازی مهریه با درآمد گرفته تا کاهش سقف مهریه تدابیری است که نتایج همگفکی قوه قضاییه، ستاد دیه و مجلس بوده است. حالا هم در آخرین اقدام مجلس طرحی را در دستور کار قرار داده که مطابق آن ۱۴ سکه به‌عنوان معیار محاسبه مهریه در محاکم قضایی تعیین شود. این طرح اما موافقان و مخالفانی را بر برابر خود به صف کرده است، موافقانی که نگران آسیب‌های اجتماعی ناشی از رشد آمار زندانیان هستند و مخالفانی که در این بین به حفظ حق و حقوق زنان هم توجه دارند.

آن‌طور که ابوالفضل ابوترابی، عضو کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی می‌گوید چندین هزار نفر به‌دلیل بدهی مهریه در زندان هستند به همین دلیل نمایندگان به‌دنبال این هستند که با تدوین طرحی تعداد زندانیان مهریه کاهش یابد.

■ طرح مجلس برای کاهش مهریه خاتمه‌ها

عضو کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس درباره این طرح این‌گونه توضیح داده است: در این طرح پیش‌بینی شده رئیس دستگاه قضا می‌تواند با صدور مجوز برای افرادی که به‌دلیل مهریه به زندان هستند به‌تناسب تورم و درآمد آنها، برداخت مهریه را تعدیل کند. همچنین در این طرح پیش‌بینی شده افرادی که می‌خواهند در آینده ازدواج کنند با توجه به شرایط فعلی ۱۴ سکه بهار آزادی را به‌عنوان مهریه در نظر بگیرند که این جایگزین ماده ۲۹ قانون حمایت خانواده می‌شود.

وی درباره نحوه بردافت این میزان مهریه در محاکم قضایی هم می‌گوید: اگر خانمی برای دریافت ۱۴ سکه به محاکم قضایی مراجعه کند می‌تواند به‌طور مستقیم به اجرای احکام دادگستری مراجعه کند و فرآیند دادرسی حذف می‌شود و اگر مرد از پرداخت مهریه امتناع ورزد به مجازات حبس محکوم می‌شود.

این نماینده مجلس تأکید می‌کند: در این طرح ثبت مهریه بیش از ۱۴ سکه برای خاتمه‌ها محفوظ است و اگر خانمی خواست جدا شود باید آن را در بخش اجرایی سازمان ثبت اسناد و املاک به‌اجرا گذارد تا مرد ممنوع‌الخروج و از برخی خدمات اجتماعی محروم شود. اما زندانی نمی‌شود اگر مهریه را بپردازد.

■ حداکثر توان پرداخت زندانیان مهریه

ریشه‌های طرح مجلس برای کاهش مهریه قابل پیگیری در محاکم قضایی را باید در اتفاقات چند ماه اخیر و رشد بی‌سابقه قیمت سکه پیدا کرد.

در شش ماهه سال جاری، تعداد محکومان مهریه، رشد ۴۰ درصدی داشته است. بحران به جایی رسید که رئیس قوه قضائیه ۱۴ مهر با صدور بخشنامه‌ای به رؤسای کل دادگستری‌ها دستور داد تا پرونده‌های مرتبط با پرداخت مهریه را به صورت خراج از نوبت و بدون تعیین وقت رسیدگی به همراه درخواست تعدیل محکومان، بررسی کنند.

دیدار هیئتی از دادستانی تهران با محکومان پرداخت مهریه در زندان‌های استان تهران به ارائه پیشنهادهایی متفاوت در رابطه با پرداخت مهریه منجر شد. در این دیدار، وضعیت پرداخت مهریه و مهلت تأدیه بررسی و مشخص شد: ۸۶ درصد توانایی پرداخت اقساط تا سقف ۵۰۰ هزار تومان در ماه، از ۵۰۰ تا یک میلیون ۱۲/۵ درصد و از یک میلیون به بالا نیم درصد عنوان شد و در واقع محکومان زندانی حداکثر پولی که می‌توانند پرداخت کنند، یک میلیون تومان است. معاون رئیس قوه قضائیه در رابطه با تأثیر نوسانات اقتصادی بر وضعیت پرداخت مهریه از سوی محکومان مشمول می‌گوید: بر اساس عرف در کشور مهریه برای اینکه ارزش خود را در سال‌های پس از ازدواج حفظ کرده و زن را تأمین کند، از طریق سکه تأمین می‌شود. وقتی قیمت سکه عوض شد، تعادل و بعد مالی و عقد نکاح تغییر کرد. برخی از خاتمه‌ها اعمال حق خواستند که همین مسئله باعث شده برخی از مردان دچار عسر و حرج شوند.

به گفته رئیس کل دادگاه‌های عمومی و انقلاب تهران هم‌اکنون با افزایش قیمت سکه طلاهای بهار آزادی آمار پرونده‌های دعاوی خانواده افزایش پیدا کرده و فقط در تهران طی چهار ماه نخست امسال با افزایش ۲۶۰ درصدی پرونده‌های تعدیل پرداخت اقساط مهریه مواجه بوده‌ایم. بنا بر اعلام مدیرعامل ستاد دیه کشور بر اساس آخرین آمار هم‌اکنون ۴۱۹۰ زندانی مهریه در زندان‌های کشور هستند که این رقم طی سه سال دو برابر شده است.

اسدالله جولایی مدیرعامل ستاد دیه هم در این باره گفته بود: معیار ۱۱۰ سکه که در قانون آمده است با توجه به وضعیت اقتصادی و معیشتی مردم همخوانی ندارد و به همین دلیل با همکاری نمایندگان مجلس در حال بازنگری در این موضوع هستیم.

همه اینها در کنار یکدیگر منتج به این شد که وقتی اوضاع اقتصادی از کنترل خارج شده تنها راهکار باقی مانده برای کاهش زندانیان مهریه کاهش سقف مهریه برای پیگیری قضایی تا ۱۴ سکه است.

■ محاسبه مهریه به نرخ زمان عقد

معصومه اینتکار معاون رئیس‌جمهوری در امور زنان و خانواده در واکنش به طرح‌های مطروحه درباره کاهش سقف مهریه معتقد است: در بازنگری قانون مهریه باید عدالت و تعادلی که مدنظر شرع است در نظر گرفته شود چراکه مهریه پشتوانه زنان است.

به گفته وی مهریه در سنت و در موازین شرعی ما به عنوان یکی از شروط عقد و یکی از الزاماتی است که خانواده‌ها برای ازدواج

برنداشتند مورد توجه قرار می‌دهند. علاوه بر این مهریه در قرآن کریم به عنوان نشانی از صداقت همسر است و به آن صداق گفته می‌شود که از این زاویه مهریه یک پایه مهم برای تشکیل خانواده تلقی می‌شود.

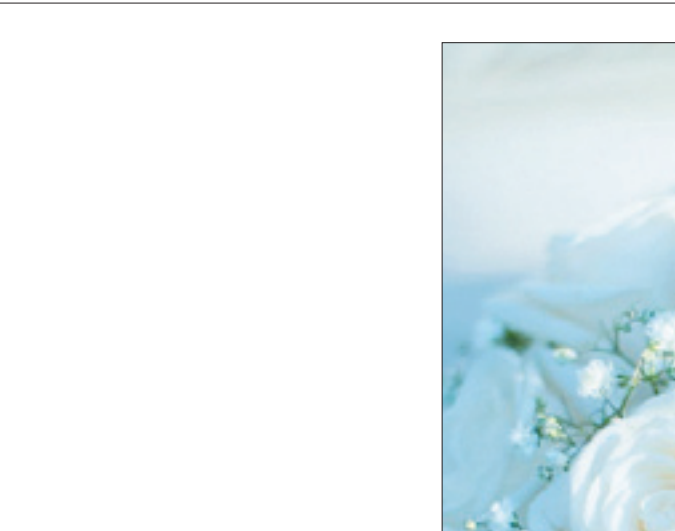
معاون رئیس‌جمهوری در امور زنان و خانواده ضمن اظهار تأسف از رهاقت و چشم و هم‌چشمی‌های خانواده‌ها تأکید می‌کند: همین مسائل موجب شده تا مهریه شکل ناسالمی به خود بگیرد به‌طوری‌که حتی عدد و رقم آن عجیب شده است. این موضوع در بسیاری از خانواده‌ها موجب شده مردان مهریه‌های سنگینی را بپذیرند و با مشکل مواجه شوند در حالی که اصل مهریه، انسانی و اخلاقی است اما نوه‌ای که از سر ناگاهی مورد بهره‌برداری طمع‌ورزانه قرار می‌گیرد نادرست است.

معاون رئیس‌جمهوری در امور زنان و خانواده تأکید می‌کند: با توجه به اینکه زندگی مشترک برای زنان دارای سختی‌ها و فشارهایی است، مهریه یک نوع پشتوانه است و برای زنان طرفیت دارد و در مواردی ممکن است بازدارنده باشد و مانع طلاق و سوءاستفاده‌های دیگر از خانواده شود؛ بنابراین برای بازنگری در مهریه باید این جنبه‌ها را در نظر گرفت.

پیشنهاد خانم معاون در این زمینه اما محاسبه مهریه بر مبنای قیمت سکه زمان عقد است و می‌گوید: در مورد مهریه صحبت‌هایی شده است، اما با این حال هنوز قانون تغییر نکرده است، به نظر من ایده‌آل‌ترین سطح تغییر قانون مهریه این است که باید سکه به قیمت روزی که مهریه تعیین می‌شود (تاریخ عقد)، داده شود. نباید تغییر قیمت سکه بار سنگینی بر دوش خانواده‌ها بگذارد. راهکار منطقی تغییر قوانین مهریه تعدیل آن است، چراکه تغییر شدید قیمت سکه قابل محاسبه نیست. تمی‌خواهم در مورد موضوع تصنیف اموال اظهار نظر کنم.

■ شتاب‌زده عمل نکنیم!

علی کرد عضو کمیسیون اجتماعی مجلس اما با محاسبه مهریه بر مبنای قیمت سکه زمان عقد مخالف است و می‌گوید: تعیین مهریه به منظور تضمین امنیت خاتمه‌ها یکی از اصول انسانی است که نباید به راحتی از کنار آن گذشت، ضمن اینکه هر اندازه مهریه خانم‌ها را بالاتر ببریم قطعا ارزش اجتماعی متضمن آرامش آنها را از قاده‌ایم، از سوی دیگر مهریه تنها اهرم فشار برای بقای خانواده‌ها و توجه به منزلت خانم‌ها است.

پیش‌بینی شده رئیس دستگاه قضا می‌تواند با صدور مجوز برای افرادی که به‌دلیل مهریه در زندان هستند به‌تناسب تورم و درآمد آنها، پرداخت مهریه را تعدیل کند. همچنین در این طرح پیش‌بینی شده افرادی که می‌خواهند در آینده ازدواج کنند با توجه به شرایط فعلی ۱۴ سکه بهار آزادی را به‌عنوان مهریه در نظر بگیرند که این جایگزین ماده ۲۹ قانون حمایت خانواده می‌شود

پیش‌بینی شده رئیس دستگاه قضا می‌تواند با صدور مجوز برای افرادی که به‌دلیل مهریه در زندان هستند به‌تناسب تورم و درآمد آنها، پرداخت مهریه را تعدیل کند. همچنین در این طرح پیش‌بینی شده افرادی که می‌خواهند در آینده ازدواج کنند با توجه به شرایط فعلی ۱۴ سکه بهار آزادی را به‌عنوان مهریه در نظر بگیرند که این جایگزین ماده ۲۹ قانون حمایت خانواده می‌شود

از نگاه استاد مطهری مهر ماده‌ای است از یک آیین‌نامه کلی که طرح آن در متن خلقت ریخته شده و با دست فطرت تهیه شده است. وی با اشاره به این آیه قرآن کریم «وَآتُواالنِّسَاءَ صَدَقَاتِهِنَّ بِحُلَّةٍ» می‌نویسد: یعنی کلین زنان را که به خود آنها تعلق دارد (نه به پدران یا برادران آنها) و عطیه و پیشکشی است از جانب شما به آنها، به خودشان بدهید.

سیدالشهدا

مریم زاهدی

مهریه پیشکشی مرد به زن است

استاد شهید مرتضی مطهری در کتاب نظام حقوق زن در اسلام درباره مهریه اینگونه می‌نویسد: «مرد هنگام ازدواج یک «پیشکشی» تقدیم خود زن می‌کند و هیچ یک از والدین حقی به آن پیشکشی ندارند. زن در عین اینکه از مرد پیشکشی دریافت می‌دارد، استقلال اجتماعی و اقتصادی خود را حفظ می‌کند. اولاً به اراده خود شوهر انتخاب می‌کند نه به اراده پدر یا برادر. ثانیاً در مدتی که در خانه پدر است، همچنین در مدتی که به خانه شوهر می‌رود کسی حق ندارد او را به خدمت خود بگمارد و استثمار کند. محصول کار و زحمتش به خودش تعلق دارد نه به دیگری و در معاملات حقوقی خود احتیاجی به قیمومت مرد ندارد.»

از نگاه استاد، مرد از لحاظ بهره‌برداری از زن، فقط حق دارد در ایام زناشویی از وصال او بهره‌مند شود و مکلف است مادامی که زناشویی ادامه دارد و از وصال زن بهره‌مند می‌شود، زندگی او را در حدود امکانات خود تأمین کند. اسلام با پذیرش چنین نگاهی زناشویی را بر این اساس بنیان نهاده است. در قرآن کریم هم آیات زیادی هست که تأکید می‌کند مهر زن به خود زن تعلق دارد نه به دیگری. مرد باید در تمام مدت زناشویی عهده‌دار تأمین مخارج زندگی زن شود و در عین حال درآمدی که زن تحصیل می‌کند و نتیجه کار او، به شخص خودش تعلق دارد نه به دیگری. مهر با حیا و عفاف زن یک ریشه دارد. زن به الهام فطری دریافت‌ه است که عزت و احترام او به این است که خود را رایگان در اختیار مرد قرار ندهد و به اصطلاح شیرین بفروشد. استاد مطهری در رابطه با فلسفه مهریه تأکید می‌کند: زن در مرد تأثیر فراوان داشته است. تأثیر زن در مرد از تأثیر مرد در زن بیشتر بوده است. مرد بسیاری از هنر‌نمایی‌ها و شجاعت‌ها و دل‌آوری‌ها و نبوغ‌ها و شخصیت‌های خود را مدیون زن و خودداری‌های ظریفانه زن است. مدیون حیا و عفاف زن است. زن همیشه مرد را می‌ساخته و مرد اجتماع را. نگاه که حیا و عفاف و خودداری زن از میان برود و زن بخواهد در نقش مرد ظاهر شود، اول به زن مهر باطله می‌خورد و بعد مرد مردانگی خود را فراموش می‌کند و سپس اجتماع منهدم می‌شود. همان قدرت زنانه که توانسته در طول تاریخ شخصیت خود را حفظ کند و به دنبال مرد نرود و مرد را به عنوان خواستگار به آستان خود بکشاند، مردان را به رقابت و جنگ با یکدیگر درباره خود وارد و آنها را تا سرحد کشته شدن برسد، حیا و عفاف را شعار خود قرار دهد، بدن خود را از چشم مرد مستور نگه دارد و خود را اسرارآمیز جلوه دهد، الهامبخش مرد و خالق عشق او باشد، هنر آموز و شجاعت‌بخش و نبوغ‌آفرین او واقع شود، در او حس «تغزل» و ستایشگری به وجود آورد و او به فروتنی و خاکساری و ناچیزی خود در مقابل زن به خود بیالهد، همان قدرت می‌توانسته مرد را وادار کند که هنگام ازدواج عطیه‌ای به نام «مهر» تقدیم او کند.

از نگاه استاد مطهری مهر ماده‌ای است از یک آیین‌نامه کلی که طرح آن در متن خلقت ریخته شده و با دست فطرت تهیه شده است. وی با اشاره به این آیه قرآن کریم «وَآتُواالنِّسَاءَ صَدَقَاتِهِنَّ بِحُلَّةٍ» می‌نویسد: یعنی کلین زنان را که به خود آنها تعلق دارد (نه به پدران یا برادران آنها) و عطیه و پیشکشی است از جانب شما به آنها، به خودشان بدهید.

قرآن کریم در این جمله کوتاه به سه نکته اساسی اشاره کرده است:

اولاً با نام «صدقه» (به ضم حال) یاد کرده است نه با نام «مهر». صدقه از ماده صدق است و بدان جهت به مهر صدای یا صدقه گفته می‌شود که نشانه راستین بودن علاقه مرد است. بعضی مفسران مانند صاحب‌کشاف به این نکته تصریح کرده‌اند؛ همچنان که بنا به گفته راغب اصفهانی در مفردات غریب‌القرآن علت اینکه صدقه (به فتح دال) از صدقه گفته‌اند این است که نشانه صدق ایمن است. دیگر اینکه با ملحق کردن ضمیر (هَؤُلَءِ) به این کلمه می‌خواهد بفرماید که مهریه به علاوه اسلام قوانین اقتصادی خود را مهر مزد بزرگ کردن و شاد شدن و نان دادن به او نیست. سوم اینکه با کلمه «حله» کاملاً تصریح می‌کند که مهر هیچ عنوانی جز عنوان تقدیمی و پیشکشی و عطیه و هدیه ندارد. در اسلام این آیین منسوخ شد و پدر زن حق ندارد مهر را مال خود بداند، هر چند هدف و منظورش این باشد که آن را صرف و خرج دختر کند. این خود دختر است که اختیار آن مال را دارد که به هر نحو بخواهد مصرف کند. در روایات اسلامی تصریح شده که این گونه مهر قرار دادن در دوره اسلامیه را نیست. قرآن تصریح می‌کند که مهر عنوانی جز عطیه و پیشکشی ندارد. به‌علاوه، اسلام قوانین اقتصادی خود را برعنوان تنظیم کرده که مرد حق هیچ‌گونه بهره‌برداری اقتصادی از زن ندارد. در این صورت چگونه می‌توان مهر را به عنوان قیمت زن یاد کرد؟

نگاه

کبری فر شجعی

این مطالبه اصلاً مطالبه نبود!

انگار رفته رفته درهای ورزشگاه‌ها روی زنان هم باز می‌شود و آن‌طور که مازیا ناظمی مدیر روابط عمومی وزارت ورزش و جوانان در صفحه شخصی خود در توئیتر خبر داده، قرار است در بازی برگشت فینال جام باشگاه‌های آسیا جایگاهی برای حضور زنان در ورزشگاه آزادی در نظر گرفته شود.

اینکه آیا حضور زنان در ورزشگاه آزادی برای تماشای مسابقات فوتبال مردان باید باشد یا خیر؟ بحث ما نیست. اگر در برخی بازی‌ها همانند دربی‌ها با آماده‌باش اورژانس مواجه باشیم و آمار مصدومیت و مراجعه به پایگاه‌های اورژانس به ۲۵۰۰ نفر برسد. احتمالاً خانم‌هایی که قرار است برای تماشای فوتبال مردان به ورزشگاه آفران این جای ماجرا را کرده‌اند.

اینکه چرا خاتمه‌ها برای تماشای بازی‌های ورزشکاران خانم این همه مشتاق نیستند و دلشان می‌خواهد بازی‌های فوتبال آقایان را ببینند هم موضوع بحث ما نیست. اصل ماجرا بر سر این است که آیا اصلاً حضور خانم‌ها در ورزشگاه برای تماشای فوتبال آقایان از کجا آغاز شد و از کی به یک مطالبه

تبدیل شد بحث ماست. شاید تا چند سال پیش هیچ کس چنین موضوعی را نشنیده بود یا حتی به آن فکر هم نمی‌کرد. فهرست چالش‌های زنان را که تهیه می‌کردید چنین مطالبه‌ای حتی از سوی دختران جوان داش آموز و دانشجو هم مطرح نشده بود. مطالبات آنها بیشتر حول محور اشتغال و ادامه تحصیل و تسهیلاتی که در این مسیر نیاز دارند سیر می‌کرد و زنان سن و سال دار تر هم به دنبال آن بودند تا شرایط مناسب‌تری برای اشتغال و نقش آفرینی به عنوان مادر و همسر داشته باشند. مطالباتی همچون بیمه زنان خانه‌دار یا تسهیلات برای مادران شاغل دارای فرزند زیر پنج سال. دولت باید‌همه اما وقتی در تحقق وعده‌هایش به زنان ناکام ماند به دنبال راهکاری برای انحراف افکار عمومی از این‌جا ماجرا بود و به همین خاطر موضوع حضور زنان در ورزشگاه‌ها به عنوان مطالبه نیمه جامعه برجسته‌سازی شد. این ماجرا در سال‌های پایانی دولت یازدهم به اوج خود رسید و حالا این مطالبه در حال به سرانجام رسیدن است تا بدانجا که یک بار حضور زنان در استادیوم آزادی برای تماشای مسابقات قدماتی جام جهانی را داشتیم و حالا بنایست تا جایگاهی هم برای آنان در نظر گرفته شود و فینال جام باشگاه‌های آسیا را در ورزشگاه آزادی تماشا کنند. حالا شاید بیش از همه مسئولان و نمایندگان‌گی که به دنبال تحقق چنین مطالبه‌ای بودند نگران به ثمر رسیدن تلاش‌ها و جریان‌سازی رسانه‌ای‌شان باشند. حالا با تحقق این ماجرا زنان دوباره به یاد مطالبات اساسی‌شان می‌افتند؛ مطالباتی همچون بیمه، اشتغال و…